

Hapishanelerde Tıbbı Hizmet Standartlarının Kılavuzu

Cezaevlerindeki tıbbi hizmet standartları ve kendine özgü ihtiyaçlar duyan kişilere verilen tıbbi hizmetin ek standartları belgesi nedeni ile söz konusu kılavuz hazırlanmıştır. Gürcistan Ceza İnfaz ve Denetim Bakanının 22.04. 2015 tarih ve 31 sayılı emri ile bu belge onaylanmıştır.

Söz konusu standartlar ve kılavuz Avrupa Birliği ve Avrupa Konseyi'nin, **'Hapishanelerde ve Kapalı Kurumlarda İnsan hakları'** ortak programı olarak tanınan programın desteklemesiyle çıkarılmıştır.

Contents

Cezaevindeki sağlık standartlarında öngörölmüş hizmet	5
İlk Tıbbi Muayene	6
Temel Sağlık Merkezin Hizmeti	7
Hastalığın Önlenebilirliği ve Sağlık Teşviki	8
Planlanan Ayakta ve Yataklı Hasta Hizmetleri	10
Acil Ayakta ve Yataklı Hasta Hizmetleri	11
Acil Servis Hizmetleri	11
Dışhekimliği Hizmetleri	11
Ruhsağlığı Korumak	12
İlaçların Sağlanması (İlaçların verilmesi)	13
İlaç bağımlılığın tedavisi ve Bağımlılığın zararlarının azaltılması:	13
Cezaevdeki sağlık standardı ilaç bağımlılığın zarar azaltma hizmetlerin, gelecekte tam erişim için, aşamalı genişlemesini öngörüyor	14
Kadın Sanık/Mahkumlar için Tıbbi Hizmet Ek Standartları	14
İnfaz kurumunda bulunduklarında hamile olan çocuk doğuran ve emzikli olan kadınlar aşağıdakilerden faydalanabilirler:	15
Kadın Sanık/Mahkumların Küçük Yaşta Çocukları	16
Reşit Olmayan Sanık/Mahkumlar için Tıbbi Hizmetin Ek Standartları	16
Yaşlı Sanık/Mahkumları için Tıbbi Hizmetin Ek Standartları	17
Ruhsal Hasta ve Kısıtlanmış Kişiler için Tıbbi Hizmetin Ek Standartları	17
Cezaevlerinde Devletin ödemeyeceği hizmetler ve ceza infaz standartlarında istisnalar	19

Cezaevindeki sağlık standartlarında öngörölmüş hizmet

- İlk tıbbi muayene
- Temel sağlık merkezin hizmeti
- Hastalığın Önlmesi ve Sağlık Teşviki
- Önlleyici paketteki öngörölmüş incelemeler
- Planlanan ayakta ve yataklı hasta hizmetleri
- Bekleme dönemi
- Acil ayakta ve yataklı hasta hizmetleri
- Acil servis hizmetleri
- Dişhekimliği hizmetleri
- Ruh sağlığı bakımı
- İlaç sağlanması (ilaçların verilmesi)
- İlaç bağımlılığın tedavisi ve Bağımlılığın zararlarının azaltılması
- Ek tıbbi hizmet kadın sanık mahkumlar için
- Ek tıbbi hizmet hamile olan doğum yapan ve emzikli olan kadınlar için
- Kadın sanık/ mahkumların küçük yaştaki çocuklar
- Ek tıbbi hizmet reşit olmayan sanık/mahkumlar için
- Ek tıbbi hizmet yaşlı sanık/mahkumlar için
- Ek tıbbi hizmet kısıtlanmış sanık mahkumlar için
- Cezaevlerinde Devletin ödemeyeceği hizmetler ve cezaevindeki standartlarında ıstisnalar

İlk Tıbbi Muayene

Sanık/mahkumun kurumuna alındıktan sonra ilk tıbbi muayenesi 24 saat geçmeden yetkili uzman/doktor tarafından yapılır.

İlk tıbbi muayenesi yapıldığında sanık/mahkumun sağlık durumunun tasviri ve objektif belgelemesi yapılır.

➤ Kuruma girildiğinde fiziksel yaralanma ve onun izlerinin tasviri ve belgelemesi. (Şiddet izleri veya kişi tarafından belli edilen şiddet izleri, dövme, piercing vs.

➤ Sanık/mahkumun hem kendi hem de çevresindeki insanların sağlığına zarar veren bulaşıcı hastalığının tespit edilmesi.

➤ Zihinsel bakım ihtiyacının belirlenmesi ve intihar riskinin ilk değerlendirilmesi

➤ Acil tıbbi müdahale gereklilik (uyuşturucu ya da alkol ya da diğer maddelerden kaynaklanan intoksikasyon/bağımlılığın halinde) , detoksifikasyon ve tedavi gerekliliğinin belirlenmesi.

➤

Hapsedilene kadar yapılan tıbbi hizmetlerin devamlılığı için tıbbi hizmetin yapılması ve ilaçların verilmesi

İlk tıbbi muayenesi yapıldığında her sanık/mahkum için uygun bir laboratuvar ve enstrümental araştırmalar planlanıp aşağıdaki önleyici tedbirler yer alır:

➤ Tüberküloz semptomları için tarama testi (screening test) ve semptomların olduğunda diagnostik testler yapılması. Teşhisin son tespitine kadar sanık/mahkum enfeksiyon yayılma riskinin daha az olan şartlarda (mekanda) tutulması

➤ İstemli konsültasyon ve HIV/AIDS testi

- Konsültasyon ve istemli Hepatit C araştırması. Aynı zamanda hepatite karşı aşılama da teklif edilir.
- Frengi için laboratuvar araştırması ve tedavi teklifi.

Temel Sağlık Merkezin Hizmeti

Hapishanede ve benzeri kurumlarında ilk sağlık hizmeti veren ekip mevcuttur.

Temel sağlık hizmeti şunlardır:

- Bulaşıcı hastalıkların _ Tüberküloz, HIV/AIDS, hepatitler ve frenginin önlenmesi ve erken tespiti, bağışıklık kazandırılması.
- Bulaşıcı olmayan _ kardiyovasküler, endokrin, diğer metabolik onkoloji hastalıklar ve osteoporozun önleme, tarama ve yönetmesi.
- Ruhsal bozuklukları önleme, tarama ve yönetmesi. İntiharın engellenmesi, ilaç bağımlılığının engellenmesi ve erken tespiti.
- Yetki içinde fonksiyonel diyagnostik incelemeler.
- Laboratuvar incelemeleri için malzemelerin (materyallerin) toplanması ve nakliye için hazırlanması.
- Kronik ve akut hastalıkların diagnostiği ve tedavi, semptomatik tedavi, hemşirelik bakımı ve yetki içinde acil tıbbi yardım hizmeti.
- Hem önleme ve tarama hizmetinin verilmesi, hem de teşhis ve tedavi, doktor/uzmanlarla konsültasyon, yataklı ve enstrümantal inceleme amacıyla diğer doktora ya da kuruma göndermenin planlanması. (Yüksek teknoloji araştırmalar için sanık/mahkumun diğer kuruma gönderildiğinde doktor/uzmanın gerekçeli bir sebebin olması lazım).
- Tıbbi kayıtlar, sanık/mahkum hakkındaki verilerin kaydı ve raporlama, reçete yazma ve tıbbi belgelerin verilmesinin gizlilik kuralla-

rına göre yapılması.

➤ Şiddetin önlenmesi, ulusal ve uluslararası standartlara göre şiddet izlerinin belgelenmesi ve gerektiğinde bakanlığın ilgili bölümünün bilgilendirilmesi, zarar/şiddetle ilgili istatistik yapılma ve raporlanması.

Hastalığın Önlenmesi ve Sağlık Teşviki

Sağlıklı insanın tıbbi incelenmesine önleme derler ve amacı sözkonusu standartla belirlenen hastalığının erken tespitidir.

İlk önleyici kontroller sanık/mahkumun kuruma girişinden 6 ay geçmeden yapılır (yataklı hasta hizmetleri alan sanık/mahkûmlar bu kural dışındadır).

İlk kontrolden sonraki önleyici kontrollerin sıklığı ve alanı planlanır. Sonraki incelemelere rutin önleyici ziyareti derler.

Rutin önleyici ziyareti şunu demek:

➤ Risk faktörlerinin belirlenmesi
➤ Diğer planlanan tarama incelemeler ve konsültasyon
➤ vücut kitle indeksinin hesaplanması ve riskin olduğu halde sonraki konsültasyon

➤ Test çubukları ile kan ve idrar testlerin yapılması, kan basıncı ölçme ve gerektiğinde Kan ve idrarın ortak tahlili, kreatininin, lipid profilleri ve TSH belirlenmesi.

Rutin önleyici incelemenin en düşük sıklığı:

- Ergin olmayanlar için yılda 2 kere
- 50 yaşına kadar olanlar için yılda 1 kere
- 50 yaşını geçenler için yılda 2 kere.

Önleme paketi içindeki hizmetlerden faydalanması opsiyoneldir (istemlidir).

ÖÖnleme Paketi İçindeki İncelemeler:

Bulaşıcı hastalıklar:

- Hepatit incelemesi
- Hepatit C incelemesi
- HIV/AIDS incelemesi
- Frengi incelemesi
- Tüberküloz incelemesi

Bulaşıcı olmayan hastalıklar:

- Meme kanseri taraması
- Rahim ağzı kanseri taraması
- Kalın bağırsak kanseri taraması
- Kardiyovasküler hastalıkların risk değerlendirmesi
- şeker hastalığı (II tip)
- İşitme ve görme taraması
- Abdominal aort anevrizma taraması

Bağışıklık kazandırılması

- Ulusal takvime göre planlanan aşılama ziyaretleri
- Mevsimsel grip aşısı (50 yaş ve üzeri için veya risk faktörlerin olduğunda)
- Riske göre Hepatit

Önleyici incelemenin periyodiklik, sıklık ve biçimle ilgili karar, hastanın durumunu göz önüne aldıktan sonra yetkili doktor tarafından cezaevlerdeki tıbbi hizmet standartlarına göre verilir.

Planlanan Ayakta ve Yataklı Hasta Hizmetleri

Planlanan ayakta ve yataklı hasta hizmetlerin amacı hastalıkların önlemesi, teşhis, tedavi ve rehabilitasyonudur.

Planlanan ayaktan hasta hizmetleri_

Hem ilk sağlık hizmeti veren ekipte çalışan doktor tarafından yönlendirilmiş biçimde hem de planlanan tedavi programının içerisinde uzmanlaşmış tıbbi hizmetleri içerir.

Planlanan yataklı hasta hizmetleri --

➤ Her türlü laboratuvar ve enstrümental araştırmaları ve uzmanlarla konsültasyonu birleştiren planlanan cerrahi hizmetleri içerir. Planlanan cerrahi hizmetler verilirken sanık/mahkumun yatakta bekleme süresi 24 saatten az da olabilir.

➤ Teşhis ve tedavi amacıyla sanık/mahkum yataklı sağlık tesisinde 24 saatten fazla da kalabilir.

Bekleme Süresi

Sanık/mahkumun planlanan hizmeti için bekleme süresi tıbbi ihtiyaçlarına dayanarak makul bir süre ile belirlenir. Planlanan yataklı hasta hizmetleri verildiğinde 4 ay, planlanan ayakta hasta hizmetleri verildiğinde ise 1 ay geçmemelidir, ama

➤ Sanık/mahkum sağlık durumu
➤ İstenilen hizmete kısıtlı ulaşabilme (elde edebilme)
➤ sanık/mahkumun güvenlik sağlama sürecinde mevcut olan engelleme vb

objektif nedenlerden dolayı sözkonusu süre takıp edilmeyebilir.

Planlanan ayaktan ve yataklı hasta hizmetleri için sanık/mahkûmlerin bekleme süre ve sırası Gürcistan'ın Ceza İnfaz ve deneme Bakanlığı'nın Tıbbi Bölümü tarafından işleten özel elektornik programıyla belirlenir.

Acil Ayakta ve Yataklı Hasta Hizmetleri

Ertelene veya gerçekleştirilmediğinde sanık/mahkumun ölümüne, fiziksel ve ruhsal olasılıkların (imkanların) kısıtlamalarına ve sağlık durumunun kötüleşmesine neden olan tüm tedavi ve teşhis faaliyetleri acil ayakta ve yataklı hasta hizmetleri içerir.



Sanık/mahkûmün sağlık tesisinde 24 saatten fazla bir bekleme süresini gerektirmeyen hizmete, Acil ayakta hasta hizmet derler. Aynı zamanda gerektiğinde sanık/mahkûm acil yataklı hasta hizmetleri almak amacıyla diğer sağlık tesisine de yönlendirilebilir.



Acil yataklı hasta hizmetleri, sanık/mahkumun sağlık tesisinde 24 saatten fazla bir bekleme süresini gerektiren, stabilizasyon/ hayati fonksiyonların tutma ve iyileşmesini amaçlayan sağlık hizmetleidir.

Acil Servis Hizmetleri

Acil servis hizmetleri şunlardır:

- Olay yerinde Acil servis hizmetlerinin sağlanması
- Yerde durumun stabilizasyonu
- Gerekiyorsa sanık/mahkumun en yakın sağlık uygun bir profile sağlık tesisine nakledilmesi

Dişhekimliği Hizmetleri

- İlk stomatoloji kontrolü. Kontrolü yapıldığında ağız boşluğunun genel durumu ve acil yardımın gerekli olup olmadığının belli olması.

- İlk önleyici stomatoloji kontrolü. Kuruma girdikten sonra sanık/mahkumun kurumundaki stomatoloji odasında önleyici stomatoloji kontrolünden geçirilmesi.
- Planlanan ve acil hizmetleri
- Tedavi amaçlı hizmetler
- Poliklinik (ayakta) cerrahi hizmetler
- Ortopedik (çıkarılabilir protez) hizmeti

Ruhsağlığı Korumak

- Ruh sağlık ve psikiyatrik hizmetlerin gerekli olup olmadığının tanımlanması (ilk tıbbi kontrolü yapılırken)
- Sivil hayatında başlanan tedavilerin devamlılığının sağlanması
- İlk önleyici kontrolü sırasında psikiyatrist tarafından ruh sağlığının tam değerlendirilmesi
- Ruh sağlığının rutin önleyici gözetim. Söz konusu gözetim aile hekimi, gerekiyorsa uzmanlaşmış teşhis hizmeti psikiyatrist ya da psikolog tarafından yapılır.
- İntiharı önleyici faaliyetlerinin, cezaevleri ve benzeri kurumlarda mevcut olan İntiharı önleyici program içerisinde yürütülmesi.
- Ruhsal bozukluğu ve davranış bozukluğuna sahip olan insanların tedavi, takibi ve rehabilitasyonu.

İlaçların Sağlanması (İlaçların verilmesi)

Cezaevindeki sağlık standartlarına göre belirlenen ilaç listesine ve doktorun tespitine göre sanık/mahkûmün ilaçlarla sağlanması ücretsizdir.

İlaç listesine gıda (**biyo katkı**), bitki temelli ürünler ve kozmetik ürünler girmez. Liste etken maddesine göre yapıp her türlü tıbbi ihtiyaçları içerir.

Sanık/mahkûm kendi isteğine göre, listedeki herhangi bir ilacı doktor tarafından önerilen marka ilaçla değiştirip kendi parasıyla alabilir.

İlaç bağımlılığın tedavisi ve Bağımlılığın zararlarının azaltılması:

- İlaç bağımlılığının tam değerlendirmesi ve kullanım sürenin tespiti.
- Sanık/mahkûmun kuruma alındığında sorunlu /yüksek riskli kullanıcının tanımlanması.
- Zehirlenme, doz aşımı ve agoni hallerinde özel kontrol altında olan ilaçlarla uygun ve acil müdahalesi.
- Bağımlılığın tespiti halinde, eğer kişi kabul ediyorsa, detoksifikasyon ve psikososyal rehabilitasyon hizmeti için acil yönlendirmesi.
- Gerektiğinde acil hizmetin verilmesi (örn. Doz aşımı halinde).
- Cezaevler gibi kurumlarında gerçekleştirilmiş 'Atlantisi' adlı mahkûmların psikososyal rehabilitasyon programı.

Cezaevdeki sağlık standardı ilaç bağımlılığın zarar azalma hizmetlerin, gelecekte tam erişim için, aşamalı genişlemesini öngörüyor

- replasman tedavisi ve ilaç bağımlılığın tedavinin diğer metodları.
- HIV/AIDS incelenmesi ve danışmanlık.
- antiretrovirüslü tedavi.
- Cinsel ilişki yoluyla geçen hasatalıkları önleme ve tedavi.
- İğne ile uyuşturuu maddeleri kullanan ve riski büyük davranışında bulunan gruplar için preservativler dağıtmak.
- İğneleri değiştirme programının olması.
- Amaç doğrultusunda eğitici ve bilginlendirici kampanyaları.
- Hepatit virüs aşısı, teşhisi ve tedavisi.
- Veremi önleme, teşhis ve tedavisi.

Kadın Sanık/Mahkumlar için Tıbbi Hizmet Ek Standartları

Kadın sanık/mahkmların infaz kurumunda bulunurken aşağıdaki noktalar hakkında bilgi toplamak ve değerlendirmek, özel dikkat edilmesi gereken konudur:

Muhtemelen şiddet izleri ve geçmişte başından geçen şiddet olayları (başkalarının yanı sıra cinsel şiddet hakkındaki bilgi).

Ruhsal durum, travma sonrası stress sendromu, intihar etmeyi istemek ve ilaç bağımlısı olmak.

İnfaz kurumuna giriş yaptığında kadının hamile olup olmadığı çouğu doğup doğmayacağı ya da annenin emzikli olup olmadığı tespit edilmeli.

Kadın sanık/mahkum ilk olarak muayene edilirken onun üreme sağlığı hakkında tarih, (hamile olmak çocuğu doğurmak, kürtaj, muayene esnasında tespit edilen ya da geçmişte cinsel ilişki yoluyla bulaşan hastalıkları ile ilgili ve saire) kadın sanığın/mahkumun tıbbi dosyasında kayıtlı olması gerek.

Eğer Ceza İnfaz ve Denetim Bakanlığının Tıbbi Bölümü, kadın sanık/mahkumun küçük yaştaki çocuğa (lara) yada başka birine (örn. yaşlı olana) bakmaktan sorumlu olduğunu haber alırsa ve kişi cezaevinde bulunduğundan bakımdan sorumlu kişinin yerine getireceği sorumluluk tehlike altındadır, Gürcü mevzuatındaki hükme göre Gürcistan Emek, Sağlık ve Sosyal Koruma Bakanlığını yani kamusal adalet tüzel şahsı olan Sosyal Hizmet Dairesini bu konudan yazılı olarak haberdar etmekle yükümlüdür.

Kendisine edilecek hizmet için kadın sanığın/ mahkumun hemcinsi olan doktoru/hemşireyi istemeye hakkı var.

Kadın sanığı/mahkumun sağlığını koruma imkanı vardır. Örneğin muayen zamanlarında kullandığı hijyen paketleri ve başka hijyen ürünleri tedarik etmek. Onları yerleştirebilirler, atabilirler ve şahsi hijyenine dair ihtiyaçlarını karşılayabileceği altyapının mevcut olması.

İnfaz kurumunda bulunduklarında hamile olan çocuk doğuran ve emzikli olan kadınlar aşağıdakilerden faydalanabilirler:

Fizyolojik açıdan onun hamilelik sürecini normal geçiren problemleri olan sanık/ mahkumun çocuğu doğduğunda ve sonrası loğusalık dönemi ile ilgili hizmetleri.

Ülkede geçerli klinik danışma hizmetlerine göre doğum öncesi ve

sonrası enfeksiyonlara (HIV, AIDS, Hepatit, Frengi) karşı, anneden çocuğa enfeksiyonların geçişi ile ilgili tedbirler alınmıştır.

İnfaz kurumundaki tıbbi pesonel kadın sanığın/mahkumun uygun profili olan hastanede doğum yapması için tüm tedbirleri almakla yükümlüdür.

İnfaz kurumundaki hamile olan doğum yapan loğusa olan ve emzikli olan annelere fiziksel kısıtlama tedbirlerinin uygulanmasına izin verilmez. İzin saadece Gürcü mevzuatındaki durumlarda verilir.

Kadın Sanık/Mahkumların Küçük Yaştaki Çocukları

İnfaz kurumunda kadın sanık/mahkumların yanında bulunan 3 yaşa kadar çocuklar tıbbi ihtiyaçları belirlenmek amacıyla muayene edilip aile ve çocuk hekiminin tavsiyelerini alıyorlar.

İnfaz kurumunda, annesinin yanında bulunan 3 yaşına kadar çocuklar için devlet sağlık programındaki öngörölmüş önleyici aşılıların milli takvimle belirlenmiş bağışıklıklaşma, screaning incelemeleri, uygun tedavi ve vaktinden önceki geliştirme hizmetleri sağlanmıştır.

Reşit Olmayan Sanık/Mahkumlar için Tıbbi Hizmetin Ek Standartları

Çocukların gelişmesini değerlendirmek ve gözlem amacıyla aile çocuk hekimi tarafından ülkede geçerli hizmetler yerine getirilecektir.

Milli takvimde öngörölmüş bağışıklık kazandırma sağlanmıştır.

Reşit olmayan sanıklar ve mahkumlar durumunda özellikle dikkat edilmesi gereken konu şunlardır:

Bulaşıcı hastalıkların vaktinden önce tespit etmek, tedavi etmek ve öleyici tedbirleri almak.

Diş sağlığı.

İlaç bağımlısı olmak ve zararlarını azaltmak konusunda hizmetler.

Ruh sağlığı konusunda hizmetler.

Fiziksel faaliyet ve bilgi alma kabiliyetini geliştirmek konusunda imkan vermek.

Yaşlı Sanık/Mahkumlarr için Tıbbi Hizmetin Ek Standartları

Gerektiği halde ihtiyar mahkumlara hemşire bakabilir.

Görme ve işitme kabiliyetlerinin azalmaması için tedbirler alınmıştır.

Fiziksel sağlık ve ruhsal sağlığı, kulak ve göz sağlığını uzun süre korumak için egzoprotezler tedarik edilmiştir.

Ruhsal Hasta ve Kısıtlanmış Kişiler için Tıbbi Hizmetin Ek Standartları

İlk tıbbi muayene yapılırken birinin ruhsal sağlığının ya da fonksiyonel kısıtlama tespit edilmesi gerekir. Onların ihtiyaçları hemen dikkate alınarak ya adapte olabilecekleri bir çevre sağlanır ya izole edilir ya da acil hizmet verilir.

Eğer cezaevindeki kısıtlanmış kişiler için özel şartlar kesinlikle gerekiyorsa tıbbi personel tarafından fonksiyonel imkânlar değerlendirilip adapte edilmiş yaşam şartlar tanımlanır. Fonksiyonel durumun değerlendirilmesi Ceza infaz ve Denetim Bakanlığının tıbbi bölümü tarafından çıkarılmış usüllere dayanarak birinin yeteneğini ölçülerek yapılır. Yani sanık/mahkumun günlük faaliyetinde nasıl bulunabileceği,

kendine bakabileceği, sağlığıyla ve kendine faydalı olan şeylerle nasıl ilgilenebileceği tespit edilir.

Kısıtlanmış kişiler için durumu yönetmek konusunda kendine özgü bakım ilaveten dikkate alınmıştır. İlaçlarla koruyucu tedavi, gözlem, yardımcı araçlar ve egzoprotezler kendine özgü bakımın içinde yer alır.

Ruhsal bozukluğu sahip olan kişiler için uygun ayakta ve yataklı tedavi psikolojik - sosyal rehabilitasyon, kriz müdahalesi ve ilaçlar sağlanmıştır.

Hekimin yoğun kontrolü altında bulunan ruhsal bozukluğu sahip kişiler uygun güvenlik şartlarında özel hastaneye yatırılıp orada uygun incelemeler ve tedaviler yapılır.

Geçerli mevzuata uyarınca ruhsal bozukluğu olan kişinin isteğine bağlı olmadan tedavi yapılır.

Psikiyatr hekimin yazdığı reçeteye göre psikitrop ilaçların kullanılmasına izin verilir.

Ruhsal bozukluğa sahip sanık/mahkumlarda fiziksel sınırların araçların kullanışı (izolasyon mobil kısıtlanması vb.) doktorun mesleki kararına dayalı olmalıdır.

Diskriminasyon azaltma, ruhsal bozukluğu önleme ve yardım açısından sanık/mahkumların ve onların yakın akrabalarının kişinin rızasıyla ruhsal bozuklulukla ilgili olarak detaylı bilgi ve temel eğitim almak konusunda imkani olmalıdır. Verilmiş bilgi sanık/mahkumlara ve ailelerine özgürlüğünün kaybıyla ilgili duygusal görüşleri daha iyi anlamaya yardım edecektir. Ayrıca ruhsağıllığı negatif yönden etkileyen faktörleri azaltmak konusunda da yardım edecektir. Ayrıca onlar mevcut ruhsal bozukluğun ne zaman, nerede ve nasıl destek görecekleri hakkında bilgilendirilirler.

Cezaevlerinde Devletin ödemeyeceği hizmetler ve ceza infaz standartlarında ıstisnalar

Tıbbi gereklilik dahilinde olmayan tıbbi hizmet masrafları.

Başka ülkelerde tedavi görmek.

Gıda katkıları, biyolojik aktif katkılar ve Gürcistan'da kayıtlı olmayan ilaçları vermek ve bunlarla tedavi etmek.

Estetik kozmetik tedavi ve hizmet.

Dinlenme tedavisi.

Cinsel sorunlar ve kısırlık tedavisi.

Başka programlara göre Devlet tarafından finanse edilmiş hizmetler. Bundan tutuklu faydalanabilir.

Organların nakli.

Tıbbi sosyal ekspertiz (Tıbbi hizmet vermek için gerek değilse).

Adli Tıbbi ekspertiz (Teşhis konmak için gerek değilse ya da sivil sektör karşılıklı olan tıbbi hizmet vermek cezaevi müdürlüğü tarafından zorlaştırılıyorsa durduruluyorsa)

შენიშვნები

[illegible]

შენიშვნები

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

შენიშვნები

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]